



ONDER EMBARGO TOT 13 MEI



De leden van de raad

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk
bijlagen
onderwerp

Z-24-144091/D/25/367214
diversen
Positief advies AI Faciliteit

Stadskanaal 29 april 2025
Datum verzending 29 april 2025

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren we u over het positieve advies van de regio over een bijdrage vanuit het startkapitaal Economische Agenda voor de ontwikkeling van een Europese AI Faciliteit. De Stuurgroep Economische Agenda Nij Begun heeft tijdens haar bijeenkomst op 16 april positief geadviseerd over een bijdrage van 40-60 miljoen euro voor deze ontwikkeling. Eerder heeft ook het Algemeen Bestuur van het Nationaal Programma Groningen positief geadviseerd. Beide adviezen en de door de regio gestelde voorwaarden zijn bijgevoegd.

Kunstmatige intelligentie (AI) is een drijvende kracht van toekomstig onderzoek, innovatievermogen en verhoging van de productiviteit. Op dit gebied is er een kans voor Groningen en Noord-Drenthe: de komst van een Europese AI-Faciliteit, ook wel AI-Factory genoemd. Europa investeert fors in de ontwikkeling van een Europees AI ecosysteem om een eigen positie te verwerven op het gebied van AI.

Mario Draghi – voormalig president van de Europese Centrale Bank en volgende de Europese Commissie een van Europa's grote economisch geesten – kreeg eerder van de Europese Commissie de opdracht om een rapport op te stellen met zijn persoonlijke visie op de toekomst van het Europese concurrentievermogen. In dit rapport adviseert Draghi Europa ook op gebied van AI een strategisch onafhankelijke positie te verwerven. De Europese Commissie investeert hierom fors in nationale 'AI Factories'. De ambitie is om AI te kunnen ontwikkelen op basis van publieke waarde in plaats van het winst oogmerk van big tech bedrijven uit Amerika en daarmee minder afhankelijk te zijn van deze partijen en met betere bescherming van privacy op basis van Europese wetgeving. Deze ambitie komt overeen met de nationale en regionale ambities op gebied van (data-) soevereiniteit en strategische autonomie.

Wat is een AI-Factory?

Een AI-Factory is een publieke faciliteit die werkt als one-stop-shop voor bedrijven, onderzoekers en overheden voor het ontwikkelen en testen van

geavanceerde en betrouwbare AI-modellen en innovatieve toepassingen. Het bestaat uit twee onderdelen:

1. **Expertisecentrum**
Een AI-expertisecentrum, waarin mensen werken met specialistische kennis, geavanceerde data en expertise om samen met (mkb) bedrijven, wetenschap en overheid AI-modellen te ontwikkelen en AI-toepassingen te stimuleren. Hier worden betrouwbare, grootschalige datasets ontsloten. Het expertisecentrum wordt gehuisvest in de toekomstige IT-hub Niemeyer.
2. **Supercomputer**
Een AI-geoptimaliseerde supercomputer voor rekenkracht en het trainen van geavanceerde AI-modellen met dataopslagfaciliteiten inclusief veilige verwerking van gevoelige data.

Kansen voor Groningen en Noord-Drenthe

De AI-Factory biedt een aantal belangrijke kansen voor de regio:

Ontwikkelen van een uniek ecosysteem

Groningen heeft een sterk bestaand ICT ecosysteem en er is veel betrouwbare publieke data beschikbaar uiteenlopend van RDW tot LifeLines. Door de AI-Factory te integreren in dit bestaande ecosysteem en het ontsluiten van deze data kan het zich door ontwikkelen tot (inter)nationaal toonaangevend. Regionale partijen zullen vooraan staan bij het ontwikkelen en implementeren van AI-toepassingen en de ondersteuning daarvan.

Dit gaat niet alleen om onderzoek vanuit de kennisinstellingen maar ook om bijvoorbeeld de ontwikkeling van toepassingen om de zorg toegankelijk te houden, de landbouw te innoveren, het mkb te ondersteunen in innoveren en digitaliseren, publieke dienstverlening te verbeteren en het ontwikkelen van nieuwe bedrijvigheid op het gebied van AI.

Positioneren van Groningen/Noord-Drenthe als Europees AI Centrum

De AI-Factory biedt een kans tot herpositioneren van de regio als plek waar anderen zich toe moeten verhouden. Het is daarmee meer dan een technologische voorziening. Het is een strategisch instrument waarmee de regio zorgt voor economische groei, kennisontwikkeling, en publieke innovatie in Nederland en Europa. Doordat regionale partijen prioritair en tegen zo laag mogelijke kosten toegang hebben tot rekencapaciteit en inzet van het expertisecentrum wordt de regio een interessante vestigingsplaats voor start- en scale-ups en bijvoorbeeld R&D afdelingen van grotere ondernemingen.

Verhogen productiviteit en innovatievermogen

Met de komst van een AI-Factory kan de arbeidsproductiviteit van bedrijven in de regio verhoogd worden en zorgen voor kostenbesparingen. Onze regio kent een aantal sectoren die over hun innovatieve top heen zijn en veel mkb dat beperkt in staat is zelfstandig te innoveren. Door de nabijheid van de AI Faciliteit stellen we deze bedrijven in staat een inhaalslag te maken. Uit onderzoek blijkt dat effectieve inzet van AI in het mkb tot productiviteitsstijgingen in de dubbele cijfers kan leiden. Zelfs een bescheiden gemiddelde verbetering van 5–10% levert jaarlijks tientallen miljoenen euro's aan extra economische waarde voor de regio op.

Investerings, advies en voorwaarden

Op 30 juni is een consortium bestaande uit SURF (ict-coöperatie van Nederlandse onderwijs- en onderzoeksinstituten), TNO (Nederlandse organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek), AIC4NL (de AI Coalitie voor Nederland) en Samenwerking Noord voornemens om een aanvraag voor een nationale AI-Factory in te dienen bij de Europese Commissie met Groningen als voorkeurslocatie. Het gaat om een totale investering van 160 tot 240 miljoen euro verdeeld over de Europese Commissie (50%), de Rijksoverheid (25%) en Economische Agenda (25%). De gevraagde regionale cofinanciering komt neer op 40-60 miljoen ten laste van het startkapitaal Economische Agenda.

De AI-Factory draagt bij aan de doelen van de Economische Agenda door het stimuleren van een toekomstbestendige economie, het potentieel verhogen van het verdienvermogen van de regio en het bevorderen van ondernemerschap, kennis aan bedrijvigheid te koppelen, het ontwikkelen van talent, talent aan de regio binden en het versterken van het imago. Ook is er bij ondernemers en instellingen in de regio een grote ambitie om koploper en internationaal innovatiecentrum te worden in verantwoorde AI-ontwikkeling. Er is duidelijk sprake van een vraag en behoefte van bedrijven en kennisinstellingen.

De Stuurgroep Economische Agenda heeft positief advies gegeven aan de Staatssecretaris Herstel Groningen inzake het beschikbaar stellen van 40-60 miljoen en stelt daarbij een aantal voorwaarden die toezien op een gelijkwaardige positie van de regio in de AI Faciliteit, op vestiging van de faciliteit en het expertisecentrum in Groningen en de prioritaire inzet van ten minste 25% van de rekenkracht en inzet van expertise voor regionaal bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden. Daarnaast zijn als voorwaarden opgenomen dat de bijdrage in principe eenmalig is en de AI Faciliteit geen extra congestie op het stroomnet of verbruik van drink- en oppervlaktewater mag veroorzaken. Tot slot is een ontbindende voorwaarde gesteld wat betreft de financiering. De beoogde effecten op de doelen van de Economische agenda en de brede welvaart in de regio kunnen alleen ontstaan als ook de EU en het Rijk bijdragen aan deze faciliteit.

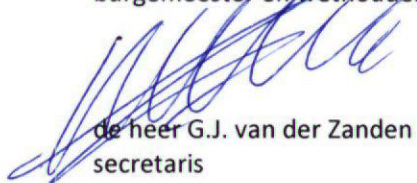
Vervolg

Het kabinet doorloopt op dit moment de besluitvorming over de nationale bijdrage. Als er voldoende middelen beschikbaar zijn gaat het consortium - bestaande uit SURF, TNO, AIC4NL en Samenwerking Noord - 30 juni 2025 een aanvraag indienen bij de Europese Commissie voor een nationale AI-factory met Groningen als voorkeurslocatie. Het Rijk en de regio dragen beide 40 tot 60 miljoen euro bij. De Europese Unie verdubbelt de inzet vanuit Nederland.

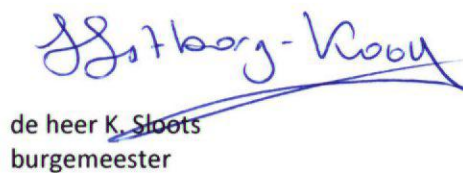
Er wordt binnenkort een brede publieksbijeenkomst georganiseerd over de AI Faciliteit en de mogelijkheden die het biedt voor bijvoorbeeld toepassing in de zorg, publieke dienstverlening en voor lokale ondernemers. U bent daar als volksvertegenwoordiger uiteraard van harte voor uitgenodigd. Zodra er meer bekend is, komen we hier bij u op terug.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Als u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met J. Gerringa. Het telefoonnummer is 0599 631 631. Het e-mailadres is gemeente@stadskanaal.nl.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders



de heer G.J. van der Zanden
secretaris



de heer K. Sloots
burgemeester